

N:o 133.

Af Herr Pehrsson i Törneryd: Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om utverkande på diplomatisk väg af hemorts- och försörjningsrätt inom grannländerna för svenskt arbets- och tjenstefolk, som under viss längre tid derstädes oförvitligen försörjt sig.

Sedan hos Kongl. Maj:t framställningar skett dels om behovet om stadganden angående villkoren för rätt att hålla s. k. kommissionskontor för tjenaresh anställande, dels ock särskildt om nödvändigheten af kontrollföreskrifter med afseende å utvandringen till Tyskland och Danmark af svenskt tjenste- och arbetsfolk, har Kongl. Maj:t efter Kommerskollegiets och flere af Dess Befallningshafvandes hörande den 28 sistlidne November utfärdat en kungörelse i ämnet, att tillämpas från den 1 instundande April. På samma gång denna författning kan sägas fylla ett länge känt behof bör man kunna hoppas att densamma skall utöfva ett välgörande och hämmande inflytande på den hittills nästan ohejdade utvandringslustan till nämnda båda länder. Men ifrågavarande utvandringar har i ett annat, viktigt hänseende redan medfört och kommer ytterligare att medföra åtskilliga svåra och beaktningsvärda olägenheter, hvilka det synes blifva mer och mer af nöden att på ett eller annat sätt få afhjälpa. Jag menar nemligen den återinströmning af utvandrare, oftast i det mest eländiga skick, som ständigt eger rum både från Tyskland och Danmark.

Rörande denna återinströmning har den svensk-norska generalkonsuln i Lübeck i en officiell skrifvelse yttrat bland annat, att de ordentliga och arbetsamma utvandrarna stanna vanligen derute, hvaremot de försupne, sjuklige och orkeslöse, samt de för brott och öfverträdelser straffade hemskickas till Sverige, för att likasom de många i sed-

ligt hänseende förderfvade kvinnorna med deras barnskaror falla fattigvården till last. Och att denna börda, som oftast drabbar kommuner, hvilka minst äro i stånd att bära den, stundom både ekonomiskt och moraliskt är i hög grad betungande, framgår både af officiella uppgifter och af meddelanden, som erhållits af landshöfdingarne i de län, der utvandringen är starkast. Dessa senare meddelanden hafva på begäran lemnats till redaktören Ernst Beckman, som gjort förhållandena hos våra utvandrare i norra Tyskland till föremål för en studieresa, hvars resultat blifvit skildrade i en artikelserie i Stockholms Dagblad.

Det torde tillåtas mig att ur den sista eller N:o 10 i Stockholms Dagblads landsortsupplaga N:o 293, den 15 December 1884, af nämnda artiklar få anföra de uppgifter, som lemnats från landskansliet i Malmö.

Endast ett ringa fåtal svenska undersåtar hemskickades efter ministeriel skriftväxling. Betydligt större är det antal, som med pass från polis, konsul eller fattigvårdsstyrelse forslas öfver till närmaste svenska hamn — det vill oftast säga just till Malmö. Öfver denna stad hemskickades af utländsk myndighet under de tre sista år, för hvilka siffror äro tillgängliga, 541 personer, deraf ogifta hafvande kvinnor, hvilkas hafvandeskap var känt, 87. Barn, dels med och dels utan föräldrar och till en del upptagna i den för antalet »personer» uppgifna siffran, utgjorde 175. Visserligen, yttrar Herr Beckman vidare, »har af dessa den betydligt större hälften kommit från Danmark, men det lär ej lida något tvifvel att mången af dem, som förpassats utom Tysklands gränser, någon tid uppehållit sig i Danmark för att om möjligt bespara sig den tvungna hemkomstens nesa. Ej heller lär man kunna betvifla att många af dessa stackars varelser omedelbart efter hemkomsten fallit samhället till last, i likhet med de ingenstädes räknade, som på egen hand släpat sig till hemmet».

»För öfrigt får äfven staten vidkännas en icke så alldeles obetydlig utgift för de återkommande.

Med stöd af Kongl. kungörelsen den 9 Juli 1871 kan Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län lemna understöd åt dessa återvändande svenskar och svenskor. I form af jernvägs- och ångbåtsbiljetter och en slant till vivre under resan eller ock uteslutande kontant tillhjälp för dem, som velat söka arbete i trakten, har så under åren 1877—1883 utbetalts 11,577 kronor».

Bland dessa, som på det ena eller andra sättet blifva hemskickade, hafva måhända flertalet vistats utom landet i 5, 10, 15, ja ända till 20 år. Åtskilliga hafva ingått äktenskap med danska eller tyska kvinnor och oaktadt den långa tid de vistats ute, sändas hela dylika familjer till

familjfaderns forna hemort eller födelsebygd, der kommunens fattigvård sedermera får vidkännas alla kostnader för familjens nödtorft och uppehälle. Vid sådana fall, och de äro beklagligen icke sällsynta, frågar man sig ovillkorligen, om det icke är möjligt för svenska utvandrare, som under en längre tid vistats ute, att i sitt nya hemvist förvärfva sig hemortsrätt. Dermed lär det dock vara ganska illa bestäldt och, hvad särskildt angår Tyskland, torde knappast någon svensk af den tjenande klassen kunna erhålla hemortsrätt derstädes. Enligt § 8 i tyska rikslagen angående förvärfvande af »Staatsangehörigkeit» synes nemligen sådan rätt kunna vägras i de flesta fall. Den får endast då meddelas, när sökanden styrkt dispositionsrätt från det gamla landet, när han eller hon fört en obefläckad vandel, är i stånd att skaffa sig bostad och försörja sig och de sina. Och såsom ett exempel må nämnas, att i en af de fria riksstäderna alla svenska tjenarinnor räknades till »tvifvelaktiga försörjare».

Kommerskollegium har flere gånger visat ett lofvärdt intresse för ofvanberörda svensk-tyska affärer, och för någon tid sedan jemväl föreslagit, att Sverige borde ingå i underhandlingar med Tyskland — liksom ock med Danmark och Ryssland — om vinnande af försörjningsrätt derute för sådant svenskt arbets- och tjenstefolk, som under viss längre tid oförvitligen försörjt sig sjelfva i det främmande landet.

Både rättvisa och billighet synes tala högt för en dylik åtgärd, och de upprörande förhållanden i fråga om utvandrares hemskickande, som nu ofta ega rum, skulle derigenom måhända i någon mån kunna förminskas.

Med anledning häraf tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Konungen anhålla, att underhandlingar å diplomatisk väg måtte inledas med grannländerna, i synnerhet Danmark och Tyskland, om vinnande af hemorts- och försörjningsrätt derute för sådant svenskt arbets- och tjenstefolk, som under viss längre tid derstädes oförvitligen försörjt sig sjelfva.

Stockholm den 29 Januari 1885.

P. Pehrsson.
från Blekinge.